

Sygn. akt I ACa 79/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej w W.

przeciwko D. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt I C 275/14,

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 196 110,19 (sto dziewięćdziesiąt sześć tysięcy sto dziesięć i 19/100) złotych z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego za okres od 23 stycznia 2014 roku, a w pozostałej części powództwo oddala,

b) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 15 410 (piętnaście tysięcy czterysta dziesięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4 212 (cztery tysiące dwieście dwanaście) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Roman Sugier	SSA Ewa Jastrzębska
----------------------	------------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 79/16

UZASADNINIE

Wyrokiem z dnia 15 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej zasądził od pozwanego D. L. na rzecz powoda (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 250.455,54 złotych z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotnej stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty 196.110,19 złotych od dnia 23 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 19.757 złotych tytułem kosztów procesu.

Wyrok Sądu Okręgowego oparty został na następujących ustaleniach faktycznych.

W dniu 29 grudnia 2010 roku pomiędzy powodem a pozwanym zawarta została umowa rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego (...), usług bankowości elektronicznej oraz karty debetowej.

Na podstawie tej umowy powód zobowiązał się do prowadzenia rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego (...) o numerze (...).

W dniu 11 stycznia 2011 r. na wniosek pozwanego strony zmieniły wcześniejszą umowę ustalając, że rachunek o wspomnianym numerze będzie prowadzony jako rachunek (...) a powód będzie świadczył usługi bankowe oraz udzieli pozwanemu karty debetowej.

Pozwany oświadczył, że otrzymał regulaminy, wyciąg z taryfy oraz informację o prowizjach i opłatach bankowych.

Ponadto uzgodniono, że posiadacz rachunku korzystający z serwisu internetowego, w ramach usług bankowości elektronicznej (...) udostępniony będzie miał ciągły wgląd do informacji o aktualnym saldzie rachunków, zmianach stanu rachunków i dokonywanych operacjach a posiadacz rachunku rezygnuje z otrzymania wyciągów z rachunków przesyłką listową.

W dniu 7 lipca 2011 r. pomiędzy stronami została zawarta umowa nr (...) o wydanie i używanie karty (...).

Na podstawie tej umowy powód zobowiązał się do wydania pozwanemu karty obciążeniowej z limitem cyklicznym, miesięcznym w wysokości 50.000 złotych, z dziennym limitem wypłat wynoszącym 10.000 złotych.

W § (...) umowy strony zastrzegły, że wszystkie operacje wykonywane przy używaniu karty oraz związane z nimi opłaty i prowizje obciążają rachunek posiadacza karty na zasadach określonych w regulaminie. Strony ustaliły też, że przekroczenie limitu cyklicznego nie zwalnia posiadacza karty z obowiązku uregulowania zobowiązań wobec banku, a za czynności związane z wydaniem i obsługą karty powód będzie pobierał prowizję i opłaty określone w taryfie, przez obciążenie rachunku, do którego została wydana karta. Pozwany oświadczył, że otrzymał regulamin i wyciąg z taryfy.

Pozwany do rachunku bankowego o jakim mowa miał dostęp za pośrednictwem internetu.

Zgodnie z regulaminem rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, usług bankowości elektronicznej oraz karty debetowej w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały nr (...) Zarządu Banku z dnia 31 maja 2007 r. niedopuszczalnym saldem debetowym jest saldo ujemne rachunku, spowodowane wypłatą kwoty przewyższającej stan wolnych środków na rachunku lub przekroczeniem terminu spłaty dopuszczalnego salda debetowego. Od kwoty zadłużenia z tytułu niedopuszczalnego salda debetowego (...) pobiera odsetki według ustalonej przez (...), zmiennej stopy procentowej zadłużenia przeterminowanego spowodowanego powstaniem salda. Jednocześnie (...) w regulaminie tym zastrzegł prawo dokonywania jego zmian oraz zmian taryfy, które to zmiany mają być doręczane posiadaczowi rachunku z podaniem informacji o dniu wejścia w życie zmiany oraz możliwości

rozwiązania umowy przez posiadacza, zaś w przypadku niewypowiedzenia umowy – zmiany obowiązują od dnia przesłania informacji. Nadto regulamin stanowił, że operacje dokonywane na rachunku są potwierdzane wyciągami bankowymi w sposób określony w umowie. Zgodnie z § (...) regulaminu posiadacz rachunku jest zobowiązany na bieżąco sprawdzać prawidłowość operacji i saldo podane na wyciągach bankowych. W przypadku błędnego księgowania lub nieprawidłowego salda rachunku posiadacz rachunku powinien w terminie 14 dni liczonych od dnia otrzymania wyciągu bankowego, zawiadomić (...) SA w celu sprostowania, a w przypadku nieprawidłowości dotyczących operacji kartowych – zgłosić reklamację; zasady zgłaszania reklamacji określa § (...).

Zgodnie z regulaminem rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, usług bankowości elektronicznej oraz karty debetowej w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej, stanowiącym załącznik nr (...) do uchwały nr (...) Zarządu Banku z dnia 11 maja 2012 r. niedopuszczalnym saldem debetowym jest saldo ujemne rachunku, spowodowane wypłatą kwoty przewyższającej stan wolnych środków na rachunku, automatycznym pobraniem prowizji lub opłaty przewyższającej stan wolnych środków na rachunku, pobraniem zaliczek na podatek dochodowy oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne realizowanych przez (...) SA rent i emerytur z zagranicy w wysokości przewyższającej stan wolnych środków na rachunku lub przekroczeniem terminu spłaty dopuszczalnego salda debetowego. Regulacja kwestii odsetek od zadłużenia

z tytułu niedopuszczalnego salda debetowego w tym regulaminie była identyczna, jak w poprzednio obowiązującym. Zgodnie z § (...) regulaminu posiadacz rachunku jest zobowiązany na bieżąco sprawdzać prawidłowość operacji i saldo podane na wyciągach bankowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących operacji kartowych posiadacz karty może zgłosić reklamację z opisem zgłaszanych zastrzeżeń lub niezgodności oraz jednoznacznie sformułować roszczenia. Brak zgłoszenia reklamacji w terminie 13 miesięcy powoduje wygaśnięcie roszczenia.

Z uwagi na brak środków finansowych na rachunku bankowym pozwanego, a związanych z zaciągniętymi zobowiązaniami za pośrednictwem karty obciążeniowej, na dzień 19 grudnia 2013r. powstało zobowiązanie w wysokości 196.110,19 zł.

Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest zasadne w całości. W ocenie Sądu pierwszej instancji, powód udowodnił dochodzone roszczenie a znajduje ona oparcie w umowach łączących strony oraz przepisach art. 725 kc, 845 kc, 734 kc i 720 kc.

Zdaniem Sądu istotne znacznie dla oceny zasadności powództwa miało to, że ostatecznie bezspornym było, że strony wiązały umowy, na które powoływał się powód a pozwanego zgodnie z art. 384 § 1 kc obowiązywały wzorce umowy w postaci regulaminów i taryf doręczonym mu przed zawieraniem tych umów.

Sąd nie podzielił zarzutu pozwanego, że bank winien uniemożliwić mu zadłużanie się ponad kwotę 50.000 złotych skoro limit debetowy na karcie bankowej dotyczył takiej właśnie kwoty. Zdaniem Sądu limit ten był odnawiany co miesiąc przez obciążanie rachunku oszczędnościowo – rachunkowego prowadzonego przez bank na rzecz pozwanego w ramach zawartej umowy.

Sąd uznał też, że nie miało istotnego znaczenia czy pozwany otrzymał pisemne wyciągi o stanie zadłużenia skoro pozwany nie kwestionował, że miał możliwość uzyskania informacji o stanie rachunku oraz o realizowanych operacjach bankowych za pośrednictwem serwisu internetowego powoda.

Mimo to pozwany nie zgłosił powodowi żadnych reklamacji co do stanu zadłużenia. To samo dotyczy zarzutów odnośnie braku właściwego zabezpieczenia karty.

Dlatego zarzuty pozwanego Sąd Okręgowy potraktował jako wyraz taktyki procesowej zmierzającej do uchylania się od spłaty zadłużenia zaciągniętego w ramach umowy łączącej strony.

Wyrok został zaskarżony w całości przez pozwanego.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów art. 227 kpc i art. 233 kpc poprzez pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności dotyczących stosunku prawnego łączącego strony a w szczególności jakie zapisy, których regulaminów i w jakim czasie obowiązywały pozwanego.

W apelacji zarzucono też naruszenie art. 328 § 2 kpc poprzez pominięcie wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku:

- na jakiej podstawie limit miesięczny przyznany pozwanemu co miesiąc ulegał odnowieniu a nadto dlaczego limit ten był przekroczony także w okresie jednego miesiąca,
- w oparciu o jakie regulaminy Sąd odtworzył treść stosunku łączącego strony,
- dlaczego mimo odnawialnie limitu cyklicznego bez ograniczeń oraz mimo braku wypowiedzenia umowy, powód w 2012 roku zablokował pozwanemu możliwość dokonywania dalszych wypłat,
- co składa się na zasądzoną należność w kwocie 250.455,54 zł i w jaki sposób ustalono wysokość skapitalizowanych odsetek na dzień wniesienia pozwu.

Pozwany zarzucił także naruszenie przepisu art. 129 kpc przez poczynienie ustaleń w oparciu o wydruki komputerowe powoda, które nie mają cech dokumentu prywatnego ani nie zostały uwierzytelnione za zgodność z oryginałem, naruszenie przepisu art. 89 § 1 kpc przez brak wykazania umocowania dla osób występujących w sprawie w charakterze pełnomocników procesowych powoda, naruszenie przepisu art. 299 kpc przez przesłuchanie pozwanego na początkowym etapie postępowania, gdy nie miał on dostępu do dowodów zebranych w sprawie i poczynienie na tej podstawie stanowczych ustaleń. Zarzucono też naruszenie przepisów art. 207 § 6 i 217 § 2 i 3 kpc poprzez dopuszczenie spóźnionych dowodów wnioskowanych przez powoda.

Pozwany podniósł też zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego:

- art. 60 kc i 65 § 1 i 2 kc poprzez uznanie, że wolą stron wynikającą z zawartych umów było umożliwienie zadłużenia się z karty bez limitu, albo z nieograniczonym limitem ponad 50.000 złotych, który może być zablokowany według uznania Banku, albo że strony uzgodniły kumulujące się limity cykliczne, nie ograniczając salda zadłużenia do kwoty 50.000 złotych podczas gdy było przeciwnie,
- art. 471 i nast. kc poprzez obciążenie pozwanego odpowiedzialnością za zdarzenia nie wynikające z umowy z powodem o ile, czego nie wyjaśniono w uzasadnieniu wyrok, opiera się na kontraktowej odpowiedzialności pozwanego.

Powołując się na powyższe pozwany wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi do ponownego rozpoznania istoty sprawy (czy doszło do zadłużenia wskazanego przez Bank, czy powstało to wskutek okoliczności za które odpowiedzialność ponosi pozwany, na jakiej podstawie obliczono skapitalizowane odsetki) ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje.

Powód w odpowiedzi na apelację wnosił o jego oddalenie i o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu przytoczył argumenty świadczące o trafności zaskarżonego wyroku. Do odpowiedzi na apelację dołączono też wypowiedzenie umowy rachunku bankowego (...) dokonane przez powoda w piśmie z 10.08.2012 r. wraz z dowodem przesłania tego pisma pozwanemu oraz poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię pełnomocnictwa dla radcy prawnego J. M., który udzielił dalszego pełnomocnictwa radcy prawnemu E. K. występującej w niniejszej sprawie w charakterze pełnomocnika procesowego powoda (k. 294 – 297).

W toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym pozwany dla wykazania, że powód nie udowodnił wielkości należnych mu odsetek umownych powołał się na to, że w ostatecznym wezwaniu do zapłaty z dnia 16.12.2013 r.

wysokość tych odsetek określono na 47.146,39 zł, a w wyciągu z ksiąg bankowych z 23 stycznia 2013 r. ich wielkość (przy 16% stopie umownej w stosunku rocznym) wskazano na 54.345,35 zł a więc o 6.081,57 złotych wyższą niż 36 dni wcześniej.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna częściowo.

Za bezzasadny należy uznać zarzut apelacji jakoby Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy gdyż nie odtworzył treści stosunku łączącego strony na przestrzeni kolejnych lat.

Wbrew temu zarzutowi Sąd pierwszej instancji wskazał w motywach zaskarżonego wyroku jakie umowy zostały zawarte przez strony, odniósł się do ich istotnych postanowień oraz przytoczył przepisy Kodeksu cywilnego mające w sprawie zastosowanie.

Zbędnym było przytoczenie w motywach wyroku wszelkich postanowień umów czy regulaminów i taryf wiążących strony skoro zostały one przez powoda złożone do akt sprawy. Strony mogły powoływać się na ich postanowienia wywodząc z tego korzystne dla siebie skutki.

Jednym z podstawowych zarzutów apelacji jest twierdzenie skarżącego, że prawidłowe rozumienie i wykonanie umowy łączącej strony nie powinno pozwalać pozwanemu na zadłużanie się ponad 50.000 złotych skoro wykorzystany limit nie znajdował pokrycia na jego rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym. Ponadto, że nawet limit 50.000 złotych nie był przez powoda postrzegany, co skutkowało zadłużeniem skarżącego w danym cyklu ponad tę kwotę.

Podstawą przypisania pozwanemu odpowiedzialności za dług są postanowienia umowy z dnia 11 stycznia 2011 r. o prowadzenie rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego (...), bankowości elektrycznej oraz karty debetowej oraz umowy z dnia 7 lipca 2011 roku o wydanie karty (...).

Zgodnie z tą drugą umową powód zobowiązał się na określonych w niej oraz Regulaminie warunkach do wydania pozwanemu karty obciążeniowej z limitem cyklicznym wynoszącym 50.000 zł (§ (...)).

Znamienne jest określenie tej karty jako obciążeniowej.

Wyjaśnia to § (...) umowy z 7.07.2011 r. w którym stwierdzono, że wszystkie operacje dokonane przy użyciu karty oraz związane z nimi opłaty i prowizje obciążają rachunek Posiadacza na zasadach objętych w Regulaminie.

Regulamin w jego brzmieniu obowiązującym od 7.12.2010 r. (k. 172 – 176) wyjaśnia, że w przypadku karty (...) rozliczenie następuje po zakończeniu cyklu rozliczeniowego z dniem rozliczenia (§ (...)). W § (...) tego Regulaminu ponownie powtórzono, że koszty operacji obciążają rachunek Posiadacza. Pojęcie cyklu rozliczeniowego zdefiniowano w §(...) jako okres miesiąca kalendarzowego.

Z § (...) umowy z dnia 7 lipca 2011 r. wynika, że łączna wartość operacji dokonanych przy użyciu karty w cyklu rozliczeniowym nie powinna przekroczyć limitu cyklicznego ustalonego przez (...).

Nie oznacza to jednak, że przekroczenie tego limitu, co miało miejsce w przypadku karty wydanej pozwanemu, zwalnia pozwanego od spłaty zadłużenia w danym cyklu ponad 50.000 złotych. Wynika to wprost z § (...) umowy z 7.07.2011 r. w której strony uzgodniły, że przekroczenie limitu nie zwalnia Posiadacza z obowiązku uregulowania zobowiązań wobec (...).

Zgodnie z umową rachunku oszczędnościowo–rozliczeniowego (...) z 11.01.2011 r. pozwany jako posiadacz tego rachunku nie mógł korzystać z dopuszczalnego salda debetowego (pkt (...) umowy).

Mimo to powód dokonywał obciążenia rachunku oszczędnościowo– rozliczeniowego pozwanego dokonując tzw. automatycznej spłaty karty na łączną kwotę 196.110,19 złotych ponad stan środków posiadanych przez skarżącego na

rachunku bankowym. Wynika to z zestawienia operacji na rachunku dołączonego do pisma procesowego powoda z 5.11.2014 r. (k. 53 – 59). Zestawienie to jako poświadczony przez pełnomocnika powoda za zgodność z oryginałem oraz przy uwzględnieniu treści art. 7 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe spełnia wymogi dokumentu prywatnego potwierdzającego rodzaj i ilość operacji na rachunku pozwanego.

Z tego co podano wyżej wynika, że powodowy Bank odnawiał cykliczny limit powoda obciążając jego rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowy mimo, że na rachunku tym nie było wystarczających środków finansowych na pokrycie zadłużenia, a pozwany nie był upoważniony w ramach tego rachunku do korzystania z debetu. Zgodnie z postanowieniami umów łączących strony bank w takim wypadku mógł wypowiedzieć pozwanemu umowę ale tego nie uczynił aż do sierpnia 2012 r. kiedy to umowę wypowiedział obciążając skarżącego odsetkami za niedozwolony debet.

Niewątpliwie nie taka była istota stosunku zobowiązaniowego stron wynikająca z umowy o prowadzenie rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego oraz o wydanie karty V. z limitem cyklicznym wynoszącym 50.000 złotych.

Nie oznacza to jednak, że pozwany nie jest zobowiązany do zwrotu powodowi jego środków pieniężnych wypłaconych mu ponad stan oszczędności na rachunku bankowym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty pozwanego zmierzające do wykazania, że w istocie nie zrezygnował z przysłania mu przez Bank pisemnych zestawień operacji bankowych należy pominąć jako spóźnione (381 kpc). Z treści apelacji wynika, że fakty i dowody na które pozwany powołuje się w tym zakresie mógł on powołać już przed sądem pierwszej instancji.

Ponadto okoliczność ta ma drugorzędne znaczenie w sytuacji gdy Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż pozwany miał możliwość kontrolowania odnotowanych przez powoda operacji bankowych za pośrednictwem serwisu internetowego. Wynika to z zeznań pozwanego (k. 45). Brak jest podstaw do uznania, że zeznania skarżącego w tej części tracą walor wiarygodności tylko z tego względu, iż zostały złożone na wstępnej części procesu i przed zapoznaniem się z innymi dowodami.

Mimo potencjalnej możliwości uzyskania informacji o rodzaju operacji bankowych za pośrednictwem serwisu internetowego pozwany nie zgłaszał powodowi żadnych reklamacji kwestionujących ich prawidłowość. Nie kwestionował też braku rzekomo oczekiwanych pisemnych informacji o stanie zadłużenia. Daje to podstawę do domniemania faktycznego, że akceptował stan zadłużenia uwidoczniiony w serwisie internetowym Banku.

Na podstawie umów łączonych strony oraz przepisów Kodeksu cywilnego powołanych przez Sąd Okręgowy w motywach zaskarżonego wyroku pozwany winien więc zwrócić powodowi udostępnione mu środki pieniężne. Skarżący w żaden sposób nie uwiarygodnił bowiem, że środki te przy pomocy jego karty obciążeniowej wykorzystywała inna osoba.

Dlatego zarzut naruszenia przepisów art. 60 kc i 65 kc nie mógł odnieść zamierzonego skutku, co do obowiązku zapłaty zadłużenia głównego.

Nie do odparcia są zarzuty apelacji kwestionujące zadłużenie pozwanego w kwocie 54.345,35 złotych z tytułu odsetek umownych. Nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w tym zakresie, że powód nie uiścił opłaty sądowej od tej części żądania. Nie niweczy to bowiem skuteczności rozszerzenia powództwa w tym zakresie. Pozwany w toku całego postępowania kwestionował wysokość co do zasady jak i co do wysokości.

Rzeczą powoda zgodnie z ciężarem dowodu wynikającym z art. 6 kc było wykazanie od jakiego długu i za jakie okresy zostały naliczone odsetki w określonej wysokości.

Powód zarówno w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji jak i w toku postępowania apelacyjnego powoływał się jedynie na dokument prywatny w postaci wyciągu z ksiąg bankowych z dnia 23 stycznia 2014 r. Dokument ten stanowi jedynie dowód na to, że Bank złożył zawarte w nim oświadczenie o takiej a nie innej wysokości zadłużenia z tytułu odsetek.

W przeciwieństwie do zestawienia operacji bankowych przedstawionych dla wykazania długu głównego w oparciu o ten dowód nie sposób ustalić czy odsetki naliczono prawidłowo.

Powód nie wskazał bowiem przepisów regulaminów wiążących strony oraz taryfikatorów mających w tym zakresie zastosowania. Z materiałów zawartych w aktach sprawy nie wynika też co do jakiej części zadłużenia pozwanego stosowano odsetki należne od dopuszczalnego limitu od jakiej od niedopuszczalnego salda debetowego.

Dlatego Sąd Apelacyjny uznając, że powód wykazał zadłużenie pozwanego co do zobowiązania głównego a nie uczynił tego co do roszczenia dochodzonego z tytułu skapitalizowanych odsetek umownych na mocy art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 196.110,19 zł tym tytułem roszczenia głównego z umownymi odsetkami od zaległego zobowiązania a dalej idące powództwo oddalił.

Ze względu na to, że w wyniku korekty dokonanej przez Sąd Apelacyjny powództwo zostało uwzględnione w 78% zmieniono także, stosownie do wyniku sprawy, orzeczenie o kosztach procesu przed Sądem pierwszej instancji.

W pozostałej części apelację oddalono na mocy art. 385 kpc jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 100 kpc.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Roman Sugier	SSA Ewa Jastrzębska
----------------------	------------------	---------------------